



CSOMAGOLÁS KONTRA TARTALOM

Óvni szeretnénk a környezetet, ezért környezetbarát tisztítószeret vásárolunk. Fontos a saját és családjunk egészsége, ezért igyekszünk természetes alapanyagú – lehetőleg bio minőségű – tisztálkodási és kozmetikai szereket vásárolni. Azonban a környezet- és egészségbarát termékek közel 95 százaléka – még a teljesen elbomló termékek is, mint például a bambuszfogkefe – egyszer használható, eldobható csomagolásban kerül forgalomba.

◆ Miközben aggódunk a környezetünk egészségéért, próbálunk tudatosan vásárolni, a csomagolással akaratlanul is növeljük a Földünket terhelő, hatalmas hulladékmennyiséget. Létezik kompromisszum? Mi húzódik a háttérben, és milyen megoldást látnának a hazai termelők?

Dr. Pauló Tünde, az Ahimsa-Tulasi termékek megteremtője úgy látja, leginkább az a gond, hogy nincs megfelelő alternatíva. „Ami van, az vagy nagyon drága vagy nehezen beszerezhető. Létezik például cukornádból vagy kukoricából készült csomagolás, azonban ezek jelenleg tízszer többet kerülnek, mint az egyszerű műanyag, ráadásul csak külföldről szerezhető be. Az üveg is jó lehetne, de tisztítása, sterilizálása nagyon költséges. A legideálisabb az lenne, ha a műanyag tégelyeket, tubusokat újra lehetne tölteni, de ezt egyelőre nem engedélyezik, elsősorban higiéniai előírások miatt, bár ezen a téren van némi ellentmondás. A legfontosabb kikötés, hogy a termék ne érintkezzen levegővel, mielőtt eljut a vásárlóhoz. Azonban a legtöbb vásárló – bár elméletileg nem szabad – megszokta szagolni a tusfürdőt, sampont, még a mosogatószer is, mielőtt megveszi. A termék mégsem romlik meg ettől.”

„A kozmetikumoknál sem járható ez az út – vélekedik **Bárdos Eszter**, az Eszterkrém kozmetikum manufaktúra alapítója –, részben azért, mert a jól sterilizálható kerámiatégelyek sokkal többet kerülnek, mint az egyszerű műanyagok, és a tisztításuk sincs megoldva. Többször részt vettem már az évente megrendezett CosmeticBusiness kiállításon Münchenben. Ezen kifejezetten kozmetikai termékeknek kínálnak csomagolóanyagokat. Idén megfigyeltem, hogy ellentétben a pár évvel ezelőtti kiállításokkal, egyre több gyártó igyekszik környezetbarát – leginkább újrahasznosítható műanyag – csomagolást gyártani, de sajnos ezek nem tölthetők újra, nem bomlanak le, és csak részben készülnek újrahasznosított anyagból.”

A legtöbb fórum és innovatív vállalkozás a műanyag-hulladék feldolgozásával, újrahasznosításával foglalkozik, illetve azzal, hogyan lehetne újrahasznosíthatóbb, kevésbé káros műanyagot gyártani. Azonban a valódi siker az lenne, ha magát a műanyag-előállítást lehetne visszafogni vagy akár teljes egészében kiváltani. Ezt pedig a fogyasztói szokások megváltoztatásával lehetne elérni. ◆



SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

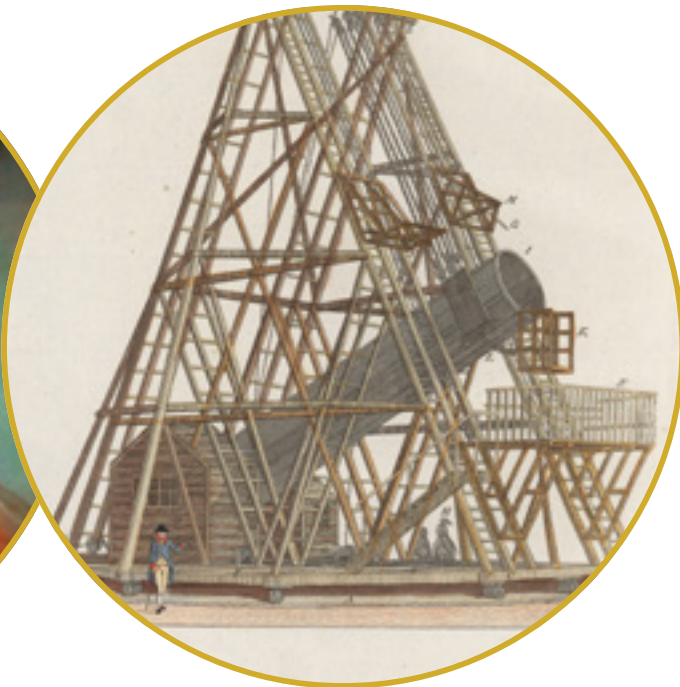
A ZENÉSZ-CSILLAGÁSZ ÉS A HÚGA

Hogyan lesz egy ígéretes tehetségű, több hangszeren is virtuózan játszó zenészből a világ egyik leghíresebb csillagásza, aki még a hűgát is maga után húzza a természettudomány világába?

- ◆ A Hannoveri Gárda nevű zenekarban – amelyet II. György angol király Angliába rendelt 1755-ben – oboázott egy fiatal testvérpár, Wilhelm és Jakob Herschel. Mindketten tehetséges zenészek voltak, több hangszeren is játszottak. A tizenkilenc éves Wilhelm hegedűn, csemlalón és orgonán is, sőt, ekkor már számos zeneművet is komponált, legjobban mégis a csillagászat érdekelte. Akkoriban persze még nem lehetett egykönnyen jó távcsőhöz jutni; ha valaki minőségi műszert akart, magának kellett elkészítenie. Ezért annak érdekében, hogy minél alaposabban tanulmányozhassa az éjszakai égboltot, kitanulta a távcsőkészítés, a tükör csiszolás és -polírozás mesterségét. Miközben Bath városának egyik fő orgonistája, majd a városi zenekar vezetője lett, nemcsak szonátákat, szimfóniákat és templomi muzsikát komponált, hanem kitanulta a newtoni matematikát, megismerte a csillagászat addigi eredményeit, és éjjelente különböző égitesteket tanulmányozott.

AZ EGÉT KÉMLELVE

Nemsokára tizenkét évvel fiatalabb húga, Caroline is csatlakozott hozzá Angliában, sőt, össze is költöztek, így William – ahogy akkoriban már az angol módi szerint nevezte magát – felvett egy házvezetőnőt is. Hogy ez a tudomány szempontjából milyen szerencsés mozzanat volt, az hamarosan kiderült. Caroline segítette bátyjának az adminisztrációban, jegyzetelt, rendszerezett, katalogizált, és mindent, amit Wilhelm felfedezett, ő rögzített írásban. Márpedig volt mit: Herschel az elkövetkezendő évtizedekben olyan megfigyeléseket tett, amelyek a mai napig is tökéletesen helytállóak. Felfedezte például az Uránuszt és két holdját, ezzel bebizonyítva, hogy a Naprendszer korántsem ér véget a szép, gyűrűs Szaturnusznál – amelynek egyébként szintén két holdját találta meg. Rájött, hogy az akkoriban egyszerűen ködöknek nevezett távoli galaxisok valójában sok csillagból állnak, és ezzel elébe ment Edwin Hubble százötven évvel későbbi, világot rengető felfedezésének.



Felfedezte az infravörös sugárzást, tanulmányozta a Mars jégsapkáit, kettős csillagokat katalogizált, miközben egészen újfajta, akkoriban hipermodernnek számító tükrös távcsöveket épített. Ezek közül a legnagyobbak 1,26 méter volt az átmérője, a hossza pedig több mint tizenkét méter. Ehhez magas fokú elméleti és gyakorlati ismeretekre volt szüksége, amelyeket mind a saját erejéből szerzett meg.

A SIKERES PÁROS

Mindent azért nem tudott volna egyedül végrehajtani, de hatalmas szerencséjére ott volt vele a húga. Caroline mindent elsajátított, amit az adott körülmények között lehetett. Egy idő után nemcsak titkárnői munkát végzett, hanem tükröket is polírozott, sőt, hamarosan ő maga is tett csillagászati felfedezéseket. Különösen az üstökösök érdekelték, ezekből egymaga nyolcat fedezett föl, de talált egy „csillagködöt”, az M110 jelű galaxist is.

Munkáját olyan lelkesen és sikeresen végezte, hogy a király – akkor már III. György – évi ötven font illetményt állapított meg a számára. Ezzel nemcsak ő lett az első nő Angliában, aki csillagászatként fizetést kapott, hanem az első kormányhivatalnok-nő is. A páros odáig jutott, hogy Herschelt a király udvari csillagásszá nevezte ki.

Ebbe a szép történetbe aztán belezavart egy szapanoperába illő fordulat. William ugyanis 1788-ban

megházasodott. Az új feleség, Mary mérhetetlenül bosszantotta Caroline-t. Ő, aki istenítette és alázatosan kiszolgálta a bátyját, addig korlátlan hatalommal rendelkezett a háztartásban. A házasság következtében azonban egyik napról a másikra háttérbe szorult. A feszültség egyre nagyobb lett közöttük, és Caroline rövidesen el is költözött a közös házból.

Ez persze nem akadályozta abban, hogy továbbra is rendszeres és fontos észleléseket tegyen. A hosszú évtizedek alatt a Herschel testvérek több csillagkatalogust is kiadtak, és több mint ötezer égitestről vezettek nyilvántartást. William biztos volt abban, hogy más égitesteken is van élet, különösen a Mars felszínét szerette a jellegzetes brit vidékekhez hasonlítani.

Hosszú és termékeny élete volt, elégedetten halt meg 1822-ben, nyolcvanhárom évesen. Caroline ezt is túlteljesítette, 1848-ig, kilencvennyolc éves koráig élt. Amíg tudott, dolgozott, és minden adatot, észlelést, minden felhalmozott tudást unokaöccsére, William és Mary egyetlen fiára, John Herschelre hagyott. Jól is tette, mert John rengeteg kutatással és felfedezéssel járult hozzá a csillagászat, a matematika, a botanika, a kémia és a fotográfia fejlődéséhez. Majdnem nyolcvan évet élt, és Charles Darwin mellé temették a Westminster-apátságban. ♦



KÖSZÖNI, *jól van*

Gitárral a kezében, amelyet úgy húz magához, mintha egy megzabolázhatatlan démont szorítana, rángatna, tépne – kizárólag így lehet elképzelni. Bölcs öreg, aki mindig mosolyog, piszkosfehér fogsora messziről világít a színpadon. **Buddy Guy** új albuma, a *The Blues is Alive and Well* szédületes lemez.

◆ A chicagói blues sajátos utat bejáró gitáros-éneke, Buddy Guy három évvel a legutóbbi, a *Born to Play Guitar* című albuma után sem adta alább a korábban felállított minőséget. Ugyanazt teszi: forgószerű módjára ragadja meg a közönségét, hogy aztán a légörvény kellős közepére, a vegytiszta elektromos blues mélyére repítse. Guy nyolcvanegy évesen adta ki a kezei közül ezt a munkát, és ez elképesztő annak fényében, hogy a válogatásban nem lehet kivétlenül találni. Guy csúcsműve, és az sem túlzás, hogy a *The Blues is Alive and Well* annyira energikus és profi munka, hogy szinte „fel tudna robbanni” a kézben, amely a lejátszóba helyez. Ez a lettsworthi blueszenész végre felülírta azt a sztereo-típust, hogy nyolcvan felett az előadók már vesztenek a tempóból vagy a hangzásból.

Az albumnak címet adó dal nemcsak állítja, hogy a blues mint műfaj továbbra is él, hanem ezt közvetíti is. Hiába a fúvósok üdítő hatása, Guy gitárjátéka és sodró, érzelmmel teli éneke felülír minden hangot. A *Cognac* című szám különlegessége, hogy Jeff Beck és Keith Richards is közreműködik rajta. A The Yardbirds rockgitárosa és a The Rolling Stones legendás pengetővirtuóza egészen elképesztően fogják közre Guy-t, aki ebben a dalban sem akar a mintaadó öreg képében megjelenni, egészségesen modern a gitárhangzása. Amit ők hárman összehoznak, az olyan déli blues, amelyben ott van a perzselő nap, a szomjat oltó alkohol, az éjszakai sötét és a füst. Szolid és vad, miközben szívből szól. Egy másik Stones-tag, Mick Jagger harmonikán kíséri a *You Did the Crime* című dalban, nyersen is szép bluesharmonika-dallamokat tesz a produkcióba. Ennek fényében jobban érthető, miért nyilatkozta Keith Richards egyszer azt, hogy az igazi Jagger nem a The Rolling Stones frontembereként, hanem a harmonikásaként írható igazán körül.

A tizenöt dal néhol egymásba folyik, de a tematikus egység cseppet sem unalmas. Guy nagy erénye, hogy úgy énekel meg különböző élethelyzeteket – a hűtlen asszony feletti kesergéstől kezdve a nosztalgikus, spirituális életútösszegzésig –, hogy hiteles tud maradni. Nem túlzás: az album ennél már nem tudna jobb lenni. ◆

SZEPTEMBERTŐL ÚJ FILMEK A VÁRKERT MOZI MŰSORÁN!

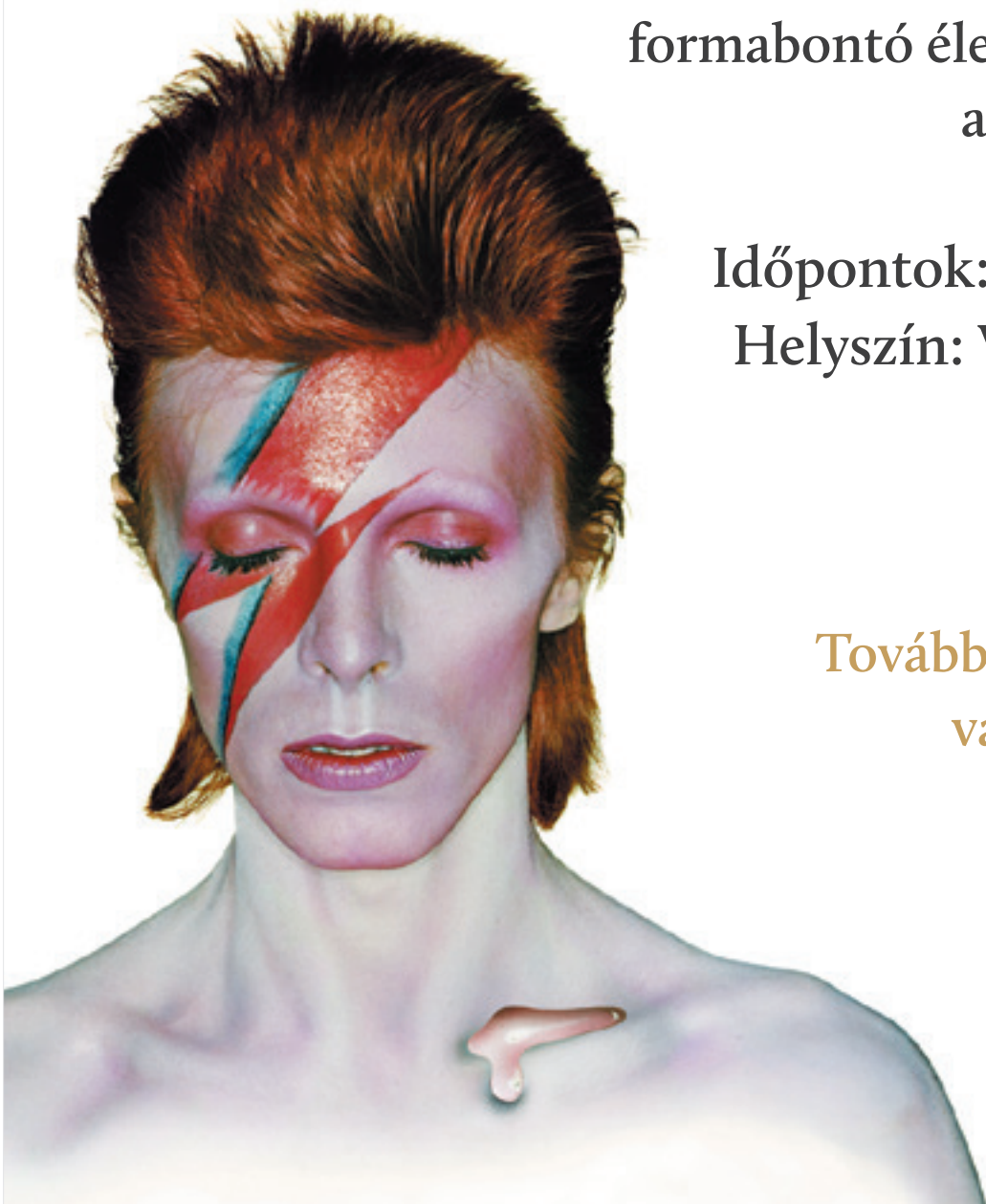
DAVID BOWIE ARCAI

A londoni Victoria & Albert Museum
formabontó életmű-kiállítása
a mozivásznon.

Időpontok: 09.19., 09.22.

Helyszín: Várkert Bazár,
Testőrpalota

További információk:
varkertbazar.hu





SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

MARÉK HOMOK

◆ Megtanulunk valamit, és elfelejtjük rögtön a vizsga után. Faljuk a *Háború és békét*, évek múltán is emlékszünk *Pierre Bezuhov* zavarára és kerek szemüvegére, valamint a jeges ablakpárkányon csizmásan pezsgőző katonatisztekre: ezerkétszáz oldalból ennyire. Emlékszünk rá, hogy *Károly Róbert* vagy *Zsigmond* vagy *Könyves Kálmán* nem szeretett mosdani, nehogy bőréhez férjenek a démoni erők. Valamelyik jakobinust meggyilkoltatta egy másik jakobinus, aztán azt is a cimborái. *Dante* élete tragédiája, hogy a guelfek és nem a ghibellinek pártján állt. Vagy fordítva.

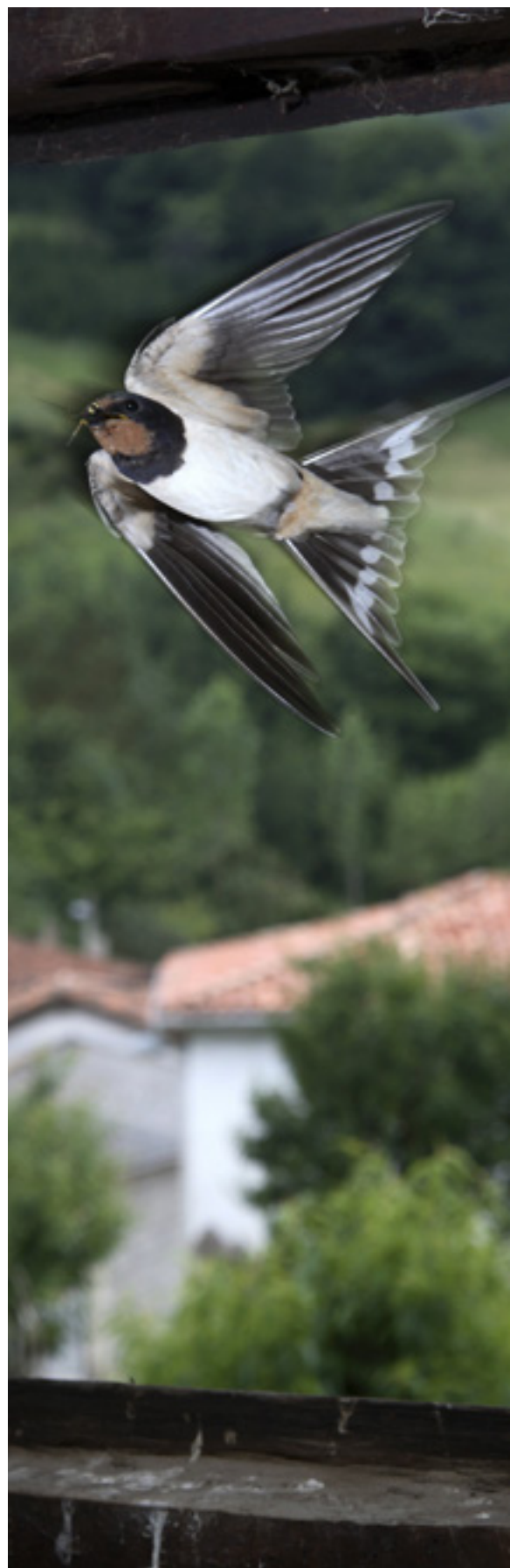
Próbálunk emlékezni, de az idő, ez a precíz pedellus szüntelenül lomtanít agyunk padlásán, közünk nincs hozzá, mi mindent vágott már ki az ablakon szó nélkül. Jaj, a nagymama lavórját ne, sebj, hogy a zománca lepattogzott! Apám zakójának a mintázatát, azt légszji hagyd meg, a ruhadarab már régóta kuka, de a kockák, na mindegy... Hiába szólunk, hogy az Új Tükörben az a cikk a kutyabetanítás forradalmi módszereiről, az kéne még, nem mintha azóta nem lennének újabb, jobb technikák... Keresztet vethetünk a régi Wartburgunk üléshezátának színére: csúnyabarna, morcosszürke? Régi tejszínhabszifonunk: kékezüst, narancsarany? Kidobál ez minden fontosat.

A részleteknek semmi jelentősége. Olykor agyunk is kicseréli őket utólag. Meg mernénk esküdni, hogy az a srác ott volt a táborban, hiszen úgy berúgott... Naná, a BEAC-pályára jártunk futni, hogyhogy az akkor már zárva volt? Azon a vébén rúgtuk azt a csodás gólt, méghogy ki se jutotunk! Azon a télen csókoltam meg először, amikor az a nagy hó esett, ne már, hogy csak kilencéves voltam, másik suliba jártam... Itt, kérem, folyamatos magántörténelem-hamisítás folyik. Le sem leplezhetjük, mi magunk csináljuk.

Minek van egyáltalán jelentősége? Hát mindent elfelejtünk! Amit nem, azt átgyúrjuk mássá. Akkor most miből áll össze a múltunk? Lyukakból és hazugságokból? Nem kéne szépen, módszeresen összegyűjteni mindent, precízen rögzíteni az életünket? Egy lengyel nő évtizedekig feljegyezte, mit evett reggel–délben–este, kivel találkozott, név szerint. Semmi érzelem, semmi felesleges szubjektivitás. Csak a tények. A tények sivataga. Olyan volt az adattenger, amelyet egy újságíró feldolgozott utólag, mint a siralom völgye. Csupa precíz kopárság.

Hogy az olasz költőnő szerint miért nincs mit mondani? Mert már mindent elmondtak? Mert már mindent elfelejtettünk? Mert amit még nem, azt is el fogjuk? Mert már mindent átszíneztünk? Mert utólag semminek semmi jelentősége?

Mit őrzünk itt akkor voltaképp üres markunkban, amelyből az utolsó homokszem is elszivárgott? Talán annak a tényét, hogy éltünk, voltunk, valamikor egy marék homokot markoltunk, és úgy éreztük, mintha a szilikát dobogna tenyerünkben, akár egy szív. ◆



IKERTÜKÖR

Egy-egy mai vers,
a szerző külföldi, hol nő, hol férfi.
Akik rápillantanak, költők maguk is,
egy férfi és egy nő.
Ugyanaz a szöveg kétféle
arcát mutatja kétféle...

PATRIZIA CAVALLI: NINCS MIT MONDANI

Még amikor úgy tűnik, hogy a nappal
elillant, mint a fecske szárnya,
mint egy maréknyi szélbe szórt por,
nincs összeszedni módunk,
és leírni vagy akár elmesélni
se lehetőség, se hallgatóság,
még akkor is marad egyetlen szó,
egy apró szó, hogy elmondhassuk:
már nincs mit mondani.

»»» LACKFI JÁNOS

SZÖVEG –
SZABÓ T. ANNA



SUTTOGÁS A SÖTÉTBEN

Dokumentálni. Ijesztő szó, számonkérés jut róla eszembe, igazoltatás, megszügyenítés. És rögtön utána a dokumentumfilm, a filmművészet egyik legfontosabb ága, az objektívnek látszó, mégis szerkesztett-vágott valóság, ami emléket állít, megmutat, sőt, megment, amiben élő emberek rohannak, kóvályognak és sírnak, vagy csak ülnek megroppanva, mint akinek minden mindegy. A dokumentum: rabság, a dokumentum: szabadság. Életmentő vagy veszélyes, vagy mindkettő egyszerre.

Dokumentálni. Ez a szó jutott eszembe először, amikor ezt a szép és finom verset olvastam, amiről nehéz eldönteni, hogy vidám-e vagy szomorú. A dokumentálás kényszere annyira átítatja a mindennapjainkat a fényképezés korában, hogy a fókusz és az objektív látszatának bedőlve éppen csak nézni felejtettünk el a saját szemünkkel. Vajon ki bírja majd végignézni azt a rengeteg filmet és képet, amit magunkról, szeretteinkről vagy a környezetünkről elkészítettünk? A múltkoriban láttam egy sajtófotót egy festői horgászpartjára szemétnak kiborított családi videokazetta-gyűjteményről – hány gyereknevetés, hány karácsony, milyen nagymamák lehetnek vajon rajta? („Édes fiam, egy kis sajtót ennék...”) Egy mozdulattal hajították ki. Hétköznapi, mégis megismételhetetlen.

Dokumentálni. Ha nem írok naplót – és én már nagyon régen nem írok –, akkor nemcsak arról nincs fogalmam, hogy mi történt a múlt évben, hanem arról sem, hogy a múlt héten mi volt. Mivel egyre több információt, egyre több percet–napot–hetet–évet kellene észben tartanom, egyre kevesebb a memóriakapacitásom, és talán a szándékom is lanyhult, hogy mindent megjegyezsek. Pedig egy írónak ez az egyetlen eszköze arra, hogy megállítsa időnként az időt, hogy karaktereket skicceljen fel, hogy magányos töprengések közt lelassítsa és megértse a mások reakcióit vagy a saját érzelmeit. Ha nincsenek kéznél ezek a pontos részletek, akkor a történet is vértelen lesz, amit kitalál. Ha nem használja a saját eszközeit, úgy jár, mint amikor egy rövidlátó leveszi a szemüvegét: a világ azonnal eltűnik valami bizonytalan körvonalú, párás lebegésben.

Így tűnünk el majd mi is, ha kikerülünk a magunk létének fókuszából. Vajon marad-e utánunk valami, idéetlen fotókon és pár tárgyon kívül? Aki írt már a maga életéről valaha, aki próbálta részletesen feljegyezni (na jó: dokumentálni) akár csak egyetlen napját, az tudja, milyen reménytelen feladat szavakkal megfogni azt a rengeteg érzetet és gondolatot, ami akár pillanatonként áthullámszik rajtunk. Számomra erről, az írás lehetetlenségéről szól ez a Cavalli-vers, pedig a retorikája, a reménykedően felívelő mondatszerkezete mást mond: a „még akkor is” lehetőséget sugall inkább. De mi történik a szöveg végén, amikor egyszer csak leesik az egész, mint a nap a láthatár mögé, és mi a „nincs” sötétségében maradunk? Mi vajon ez az egyetlen szó? A „vége?” Vagy a „csend”, amiben minden hang benne van? Talán mégiscsak a nyelv az utolsó menedékünk, az elhaló suttogás a sötétben, amivel jelezzük: élünk még, tudunk beszélni, itt vagyunk, együtt vagyunk; jól van. (És végül Fodor Ákos verse jutott eszembe a versről, a címe *Három negatív szó*, és a szöveg mindössze ennyi: „*nincs / semmi / baj*”). ♦



SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

HALOGATUNK

◆ A vers rövid és egyszerű. A cím – Világjárás – mégis azt sejteti, hogy a költőnek az ember egész életfolyamáról van mondanivalója e kurta négysorosban. És még ez a négy sor is úgy hat, mintha két-két sora két különálló gondolat lenne. Pedig nem, nagyon is összetartoznak. Mindkettő a jellemről szól.

Régóta élnek közmondások, szentenciák, szállóigék arról, hogy „amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra”, vagy éppen ellenkezőleg, „holnap is lesz nap”, a patópáli „ej, ráérünk arra még”, különben is, „minden kezdet nehéz” és hasonlók. Ma sok szempontból kockázatmentes az életünk. Ha nem megyünk el a vizsgára, sőt halasztunk egy félévet tanulmányainkban, ha nem visszük le a szemetet, ha nem teszünk rendet a szekrényben, látszólag nincs különösebb következménye. Külsőre semmi nem történik. Így hát halogatjuk dolgainkat. Igen, mondjuk, kitakarítom a lakást, elkészítem a prezentációt, megírom a cikket – csak előtte még gyorsan berakom a mosást, felhívom a nénikémet, iszom egy kávét, megnézem a Facebookot, kibúvó mindig van. Miért halogatunk? Mert nem érezzük az adott feladat fontosságát, hiányzik belőlünk az érdeklődés iránta, félünk a kudarcotól, szorongunk mások véleménye miatt, túl sokat vállalunk, vagy valamiféle elképzelt tökéletességre törekszünk. Lehet, hogy eleve félünk a változástól, nem merünk kockáztatni, ezért halogatunk. Vagy elkezdteni ugyan elkezdjük, de ha nem jön a gyors, azonnali siker, félbehagyjuk. Így azután, Tandori Dezső szavaival, „csak gatunk-getünk rémületünkben” (Horror), ha el is kezdjük, nem fejezzük be, nem csináljuk végig, félbe-szerbe hagyjuk dolgainkat. Dolgoztatunk, s nem dolgozunk. A vége persze lelkiismeret-furdalás és frusztráció, amely sokaknál az egész életet végigkíséri.

Pedig az embert, jellemét a végigvitt, végigcsinált, befejezett, kész munkája formázza meg – vallja a költő. Nem az indulás, hanem a megérkezés alakítja jellemvonásait. Mégis az a helyzet, hogy amikor az ember rossz úton jár, vagy nem járja végig a jó utat, akkor semmi áron nem akar szembenézni ennek következményeivel. Inkább szinte zsigerből, gondolkodás nélkül, azonnal elhárítja magától a felelősséget, mentseget keres. És csudálatos módon mindig talál is. Ez valami ősi beidegződés bennünk az első bűn, Ádám és Éva óta. Isten, hogy szembesítse az emberpárt tettük súlyával, megkérdezi, ugyan miért ettek a tiltott gyümölcsből. „Az asszony, akit ráadásul te, Isten, te adtál mellém társul, na az adott belőle, azért ettem” – így a férfi. „A kígyó vett rá azért ettem” – így az asszony. Az ember addig-addig erőlködik, hogy kimagyarázza bűneit, mulasztásait, lustaságát, halogatásait – hogy szépek, jónak, sikeresnek, szentnek lássa a világ, s legfőképpen ő lássa ilyennek saját magát –, míg az erőfeszítés görcsében egészen eltorzulnak lelki arcvonásai, mintha legalábbis Sziszifusz kőszikláját görgetné fel a hegyre. És az efféle szentté torzult emberfajtat talán a legnehezebb szeretni. ◆

„Nem az indulás
megmintáz az érkezés
ó ti szentté erőlködő
torzult vonásaink”

Rába György:
Világjárás



Kazimir Malevics (1879-1935): Ádám és Éva, 1903. Gouache, papír, 18×12 cm

ÖSSZEÁLLÍTOTTA –
BAKA ILDIKÓ, FODOR KRISZTINA

SOROZAT –
KIMENŐ

SZEPTEMBERI KIMENŐ

BŰVÖS ERDŐ

A Vajdahunyadvárban nyíló új kiállítás és játék képzeletbeli utazásra hívja a látogatókat, ahol feladványok, fejtörők sora várja a család kisebb és nagyobb tagjait. Belépéskor a gyerekek szöveges játékfüzetet kapnak, amellyel lépésről lépésre kerülhetnek egyre közelebb a célhoz. A több mint 1000 négyzetméteren megvalósuló játék különleges látványvilággal, ajándékkal és rengeteg felfedeznivalóval várja a családokat.

*Budapest, Vajdahunyadvár,
2018. szeptember 22 – november 4.*



A SÁRIK PÉTER TRIÓ KONCERTJE

Beethoven műveinek jazz-feldolgozásai után most Bartók adaptációkból készített lemezt Sárík Péter. „Az a célunk, hogy feldolgozásaink által azokkal is megszerettessük Bartók zenéjét, akik eddig idegenkedtek tőle. A jazz és Bartók tökéletes párosítás, a zongoradarabok trióra

hangszerelve még karakteresebben szólnak, a nagyzenekari művek és a népdalfeldolgozások is új arcukat mutatják, és végtelen teret adnak az improvizációnak.” – nyilatkozta az anyagról Sárík Péter.

Budapest, Zeneakadémia, 2018. szeptember 21.



Sárík Péter

SZEMREVALÓ FILMFESTIVÁL

A Svájci Nagykövetség, az Osztrák Kulturális Fórum és a Goethe Intézet közös filmhete a német nyelvterület filmkultúrájából ad ízelítőt, ezúttal is eredeti nyelven, magyar felirattal. A közel 20 filmből álló program elsősorban társadalmi és lélektani kérdésekkel foglalkozik, de vígjáték, romantikus roadmovie, gengszterfilm és több dokumentumfilm is lesz a kínálatban. A fesztivál egyik legizgalmasabb, valós eseményeket feldolgozó darabja a Néma forradalom lesz. A történet szerint két NDK-s gimnazista srác tudomást szerez az 56-os forradalomról, ráveszik az egész osztályt, hogy egyperces néma felállással

fejazzék ki szolidaritásukat a magyar szabadságharcosok iránt. Az ügy a Stasi fülébe jut, és komoly vihart kavarr. Október elején a filmek egy része Szegeden, Pécsen és Debrecenben is látható lesz.

Budapest, Művész Mozi, 2018. szeptember 27– október 7.



Részlet A nőkért című filmből

PLACCC 2018

A PLACCC Fesztivál 2018-ban is – akárcsak az elmúlt 10 évben – köztéren és különleges helyszíneken valósít meg művészeti eseményeket. Idén a programok a test és technológia hívószavak köré épülnek – a fesztiválon többségében táncelőadások, valamint az új technológiákból merítő projektek szerepelnek. Ilyen a Plastique Fantastique látványos héjszerkezetű építménye, mely a járókelők szívverését alakítja át hanginstallációvá.

Budapest, 2018. szeptember 3.



A kép az Oerol fesztiválon (Midsland, Hollandia) készült, 2017-ben

HADIK BRUNCH – MŰVÉSZETET REGGELIRE!

A programot a Hadik kávéház havi egyszer, szombat délelőtt rendezi meg, a vendégek reggelizés közben hallgathatják a pódiumbeszélgetést. Szeptemberben A Pál utcai fiúk című nagy sikerű musicalről lesz szó, a vendég a Nemeceket alakító Vecsei H. Miklós és a színpadi változatot készítő Grecsó Krisztián lesz.

Hadik kávéház, 2018. szeptember 29.

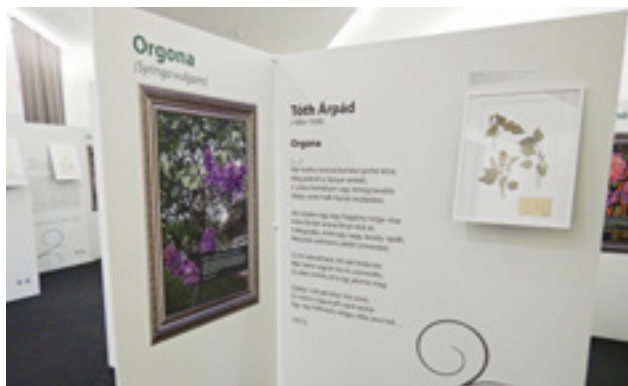


Vecsei H. Miklós, fotó: Emmer László

FÖLDI VIRÁGEGYETEM – HERBÁRIUM ÉS SZÉPIRODALOM

A szombathelyi Savaria Múzeum nagyjából 67 000 szárított-préselt növény herbáriumi lapját őrizi. Az ebből kiválasztott növények a hasonló vagy egy időben született, rájuk vonatkozó verses és prózai szöveg(részlet)ek segítségével költői térben kelnek új életre.

Szombathely, Savaria Múzeum, 2018. december 21-ig



SZEPTEMBERI KIMENŐ

SZÍNHÁZAK ÉJSZAKÁJA

A színházak 2018-ban is rengeteg programmal készülnek, lesznek nyílt próbák, kulisszajárások, színházi városséták, közönségtalálkozók és sok más program is. Az idei év újdonsága, hogy a nézők jobban megismerhetik az intézmények színházpedagógiai tevékenységét.

Budapest, 2018. szeptember 22.

27. KOLIBRI ÉVADNYITÓ FESZTIVÁL

A színház ezúttal is családi fesztivállal nyitja az évadot: saját és meghívott előadásokkal, vidám vásári hangulattal várják a gyerkőcöket és szüleiket.

Budapest, 2018. szeptember 8.



Részlet a Moha és páfrány című előadásból, fotó: Szlovák Judit

MAGYAR DAL NAPJA – NŐI KÜLÖNKIADÁS

A Kobuciban rendezik azt a különleges koncertet, amelyen fellép Bognár Szilvia, Herczku Ági, Szalóki Ági és Palya Bea is.

Budapest, 2018. szeptember 9.



Bognár Szilvia, fotó: Emmer László

VI. ÓBUDAI BORNAPOK

Csaknem 30 magyar pincészet borait, valamint argentin, francia, chilei, portugál, spanyol és horvát borokat kóstolhatunk Óbudán, közben pedig jazz és swing koncerteket hallgathatunk, fellép többek között Gájer Bálint és a Gereben Zita Quintet.

Budapest, 2018. szeptember 21–23.



SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
FRISS FORGÁCSOK

BELEMÁSZNI EGYMÁS FEJÉBE

◆ *Yehudi Menuhin* azt mondta, az amatőr művészt az különbözteti meg a profitól, hogy az amatőr mindig a művészetről beszél, a profi meg mindig a gázsiról. Logikus – kinek miből van kevesebb. *Szabó Lőrinc* ellenben úgy fogalmaz, a siker semmire se garancia, még a tehetségtelenségre sem. Vagyis vannak jó írók és rosszak is, akik sikeresek és sokat keresnek. Ugyanígy vannak sikertelen, keveset kereső rossz és jó írók is. Az irodalom nem misszió, babérokoszorús tündöklés, lánglelkű ihletettség, magasabb rendű létforma, félistenek foci-vébéje gyémántlabdával. Örkény mondta: „*Olyan hivatalnok vagyok, akit azért fizetnek, hogy írjon*”.

Még az se biztos, hogy az írók olyan magasan vezetnék a deviancia-listát, mint hisszük. Vagyis hogy több alkoholist író lenne, mint vízvezeték-szerelő, vagy több drogos író, mint topmenedzser, több szexmániás író, mint politikus. Sokan a szakmájukkal járó feszültséget oldják pótszerekekkel, és hát feszültség az irodalomban is akad. Nem csak annyi a rizikó, hogy a Sirály-papír éle elvágja az ujjunkat, vagy hogy egy széttört komputerbillentyű szilánkjá beékelődik a körmünk alá. Folyamatosan világteretmési kényszerben élünk, eleven embereket kell életre kelteni azon a nyavalyás, halott lapon. Mi ez, ha nem istenkísértés? Ezért nem elég a mámor, a libegő lélek gyönyöre. Nagyon is meg kell izzadni, szüntelenül csiszolni a szöveget, piszmogni vele, kidobni, ha pocsék, újrabuherálni, ha lapos.

Nagyon is köznapi dolgok képesek röptetni az embert: hinta, kábszer, sport, szerelem, alkohol, lift, álom... Meg persze az irodalom. De fontos, hogy a talajról rugaszkodjunk el, és a líra a körülöttünk lévő mindennapiság anyagát változtassa át valófelettivé. Enélkül nem megy. Aki hangzatos, szép szavak lufijai közt próbál lebegni, és megfeledkezik a valóságról, az vagy giccset gyárt vagy élettelen, absztrakt bűvészkedést művel.

És hogy mégis hogyan lesz a mindennapok közönséges, nehézkes, koszos anyaga irodalommá? Na, gyerünk, szárnyaljunk egy kicsikét, mégpedig talajközében! Brüsszelben egyszer egy fél protézist pillantottam meg a lábam alatt, a kövezen. Van-e intimebb tárgy egy protézisnél, és van-e közönségesebb és tiszteletlenebb dolog, mint valakinek a fogorát rugdosni? Egyáltalán, hogyan is kerülünk mi, emberek, egymás szájába? Hogy kerül a szájunk az utcára? Ha megcsap a buszon mellettem kapaszkodó fokhagymás lehelete, ha beleolvasok a könyvébe, ha megpillantom a mákos tészta fogára tapadt pöttyeit (ugye ismerjük a vidám motorost?), ha látom a hajszálai tövén megült izzadságcseppeket, ha arcán felfedezem, hogy borotválkozáskor megvágta magát, ha hallom, amint anyukájával mobilozva kipakolja egész válásának történetét, akkor már belemásztam az életébe. És ő is belemászott az én fejembe. És erről szól az irodalom, hogy túl harcokon, pártokon, országhatárokon, sőt, túl még a korszakokon is, részei lettünk egymás létezésének. ◆



Gollingi vízesés



Myra-vízesések

AUSZTRIA, A VÍZ BIRODALMA

Hegi patakok, folyók, tavak, vízesések, lápok – a víznek egyedülállóan sok, értékes megjelenési formája van, amelyet a természet alkotott, és amelyben Ausztria nagyon gazdag.

◆ Az ősz közeledtével a fürdőzésre vágyók egyre inkább a beltéri medencéket részesítik előnyben, a kirándulók viszont a természetben fedezhetik fel a vizet egyik legszebb formájában, vízesésként. Aki pedig wellnesskényeztetésre vágyik, annak is tudunk adni néhány ötletet.

A TERMÉSZET CSODÁJA: AZ ÖT LEGSZEBB VÍZESÉS

KRIMMLI-VÍZESÉSEK, SALZBURG TARTOMÁNY
Talán a legismertebb osztrák vízesés, a Hohe Tauern Nemzeti Park területén található. A világ öt legmagasabb vízesése közé tartozik, elhelyezkedése különösen szép.

BREITACH-SZURDOK, VORARLBERG

Közép-Európa legmélyebb szurdokát télen is érdemes felkeresni, mert akkor minden kedden és pénteken fáklyás túrázással lehet megtekinteni.

MYRA-VÍZESÉSEK, ALSÓ-AUSZTRIA

A Myra-fátyolvízesést Ausztria Grand Canyonjaként is emlegetik. Az Ötsher-hegységben haladva jól kiépített ösvényen járhatjuk végig a szakadékat.

STUIBEN-VÍZESÉS, TIROL

Ez Tirol legnagyobb vízesése, amely a Horlachbach 159 méteres magasságából zuhan a mélybe. A természeti látványosság egy családbarát mászószakaszról is megcsodálható, amelyet a gyermekek is meg tudnak mászni.

GOLLINGI VÍZESÉS, SALZBURG TARTOMÁNY

Golling település központjától csupán 3 km távolságra található, egészen október végéig látogatható. ◆

További információk: www.austria.info



St. Martins termálfürdő és lodge



Avita termálfürdő



Allegria Stegersbach

BURGENLAND, A WELLNESSBIRODALOM

Hátunk mögött hagyni a hétköznapokat, fellelegezni és ellazulni... A wellnesskínálatnak köszönhetően Burgenlandban mindez lehetséges. A tartományban öt termálfürdő várja a kikapcsolódni vágyókat változatos medencekínálattal, szaunákkal, valamint masszázsk és szépségápoló programok széles választékával.

◆ A Frauenkirchenben található St. Martins termálfürdő és lodge egy oldalára döntött csigaházhoz hasonlóan helyezkedik el a Fertő-Fertőzug Nemzeti Park szélén. A wellnessüdülés itt nagyszerűen kombinálható az izgalmas szafarival. A Sonnentherme Lutzmannsburg Ausztria első számú családi termálfürdőjének számít, egyedülálló lehetőségeket tartogat babáknak, gyermekeknek és szülőknak egyaránt. A Bad Tatzmansdorfbán található AVITA termálfürdő vízi és wellnessbirodalma összesen 2000 négyzetméteren terül el. A fürdő része az Éden szaunoaózis is, ahol az AVITA Lady's SPA kizárólag a hölgyek előtt áll nyitva. Az Allegria Stegersbach by Reiters családi termálfürdőben 14 különböző mélységű és vízhőmérsékletű medence gondoskodik a felhőtlen kikapcsolódásról és szórakozásról. A Stájerország és Burgenland határán található Loipersdorf termálfürdőben a lazítás, az élmények és a feltöltődés áll a kínálat középpontjában. A pannon termálkínálatot pedig azok a szállodák teszik teljessé, amelyek vagy saját

termálrészleggel rendelkeznek, vagy pedig fedett és fűtött átjáróval egy nyilvános termálfürdőhöz.

MÉG TÖBB WELLNESS

Energiát, vitalitást és szépséget tapasztalt wellness-szakemberek, orvosok segítségével „tankolhatnak” Burgenlandban a vendégek. A Bad Sauerbrunn-i gyógyközpont tradicionális kúrája a gyógyvíz és a szénsavas szárazgáz jótékony hatásán alapszik, és elsősorban mozgásszervi, szív-, érrendszeri és különféle vesebetegségek esetén javallott. A REDUCE GESUNDHEITSRESORT Bad Tatzmansdorfból klasszikus kúrája során a szív- és keringési rendszert, valamint a csontvázrendszert érintő betegségeket kezelik szénsavval, termálvízzel és gyógyiszappal. A ciszterci nővérek által vezetett Marienkron Kneipp gyógyüdülőben a test, a lélek és a szellem egészséges egyensúlyára helyezik a hangsúlyt. (Jelenleg átépítés miatt csak kezeléseket végeznek, a szálloda 2019-ben nyit.) ◆

(x)

További információk: www.burgenland.info/hu



Babaúszás



Sunny Bunny, a kabalaállat

GYEREKEK, GYEREKEK, GYEREKEK MAXIMINI HETEK A SONNENTHERMÉBEN ÉS A SONNENPARK**** HOTELBEN

Maxi kínálat menő Miniknek 0–6 év között a Sonnenthermében és a Sonnenpark Hotelben. Szeptember 10. és október 25. között pedig még inkább a középpontba kerülnek Ausztria vezető baba- és gyerekfürdőjében.

◆ **HOTEL SONNENPARK ****:**
ÜDÜLŐPARADICSOM, SAJÁT VÍZIVILÁGGAL
Napsütéses pihenőnapok az időjárástól függetlenül, a mindennapi stressz nélkül – ezért érkeznek a családok a lutzmannsburgi Hotel Sonnenparkba, és ezért merülnek a fantasztikus vízi és „száraz” élményvilágba. Itt nemcsak a szálloda külön fürdőrezslegét, hanem egy áthidaló folyosón át Európa vezető kisbaba- és gyermek-élményfürdőjét, a Sonnentherme kényelmét is élvezhetik vendégeink. Sunny Bunny vízivilága várja a lubickolni és pihenni vágyókat, belső és külső pancsolómedencékkel. Relaxágyat bocsátanak minden szállóvendég rendelkezésére.

AUSZTRIA „LEGMENŐBB ÓVODÁJA” A SONNENTHERME ÉLMÉNYFÜRDŐBEN, A NAPSÜTÖTTE BURGENLANDBAN
A legkisebbek a legnagyobbak a Sonnentherme élményfürdőben: a MaxiMini hetek alatt játékok, attrakciók várják a 6 év alatti gyerkőcöket. Babaúszás,

babawellness, babamasszázs: minden a legkisebbeknek! A kicsit nagyobbaknak is kínálnak a MaxiMini hetekben sok vízi kalandot, például a vízi diszkót, de szárazon is a móka áll az első helyen.

Élvezd te is a több mint 800 méter hosszú csúszda-rendszert, az 1200 m² vízfelületet, a hullámmedencét és az ugróhidat! Mindenki megtalálja a neki való játékot, kihívást. Az igazán bátrakra várnak a „Speedy” és a „Twister” szupergyors csúszdák, a fénypont pedig az „XXL Monster Ride”, amely a maga 270 méterével Ausztria leghosszabb csúszdája. ◆

A MaxiMini hetek alatt (2018. szeptember 10. és október 25. között) a 0–6 éves vendégeink 50% kedvezményt kapnak a Sonnenpark**** Hotelben!

További információk: www.sonnenpark.at/hu.html

Kép: Sonnentherme Lutzmannsburg



Leonardo repülő szerkezete



Show-műsor

SZÓRAKOZÁS ÉS KALAND A FAMILYPARKBAN

A nyár lassan a múlté, de Ausztria legnagyobb szabadidőparkja ősszel is számtalan szórakoztató élményt tartogat a családoknak. A 14 hektáron elterülő szabadidőpark négy tematikus részleggel és frissítő kalandok egész sorával várja a kikapcsolódni vágyókat.

◆ Üljön fel az Apfelflug körhintára, tegyen egy kört traktorral, vagy próbálja ki a szabadesés élményét az Almjodler attrakció segítségével! A Götterblitz hullámvasútról nagyszerű kilátás nyílik a Fertő tóra és az őszi színekben pompázó környékre. Az állatsimogatóban élő állatok örülnek a látogatóknak és a simogatásnak is. A Meseerdőben, az 50 éves szabadidőpark történelmi központjában pedig a látogatók megismerkedhetnek a Grimm-mesékkal és azok főszereplőivel.

HALLOWEEN, AHOGYAN MÉG NEM ÉLTED ÁT

Idén Halloweenkor a vámpírok állnak majd az események középpontjában, a jubileumi évben ráadásul a halloweeni ünnepek tíz napon át tartanak. Október 26-án kezdetét veszi a rendezvénysorozat, amely egészen november 4-ig tart.

Akárcsak az elmúlt években, idén is borzongatóan szép, de ugyanakkor családbarát események egész sora várja a kikapcsolódni vágyó családokat. Halloween idején a 14 hektáros szabadidőpark egésze különleges hangulatot áraszt, és a látogatókat változatos programok szórakoztatójág egészen késő estig. Egészen különleges élmény, amikor

holdfénynél száguldhatsz a mélybe a hullámvasúton, vagy csontvázak és egyéb hátborzongató lények között kanyaroghatunk a Traktorvasúton. Túlzott félelemre azonban semmi ok, a dekoráció kialakításánál gondoltunk a gyermekekre is, így a park kisebbekkel is látogatható. A hangulathoz illő, gyermekbarát jelmezbe öltözött vendégeket sok szeretettel várjuk! ◆

TIPPI!

Október 31-én ellátogat hozzánk a Vöröskereszt. Mindenki, aki ezen a napon vért ad, ingyen léphet be a szabadidőparkba. Fontos: a véradóknak jól kell beszélniük németül, hogy ki tudják tölteni a beleegyező nyomtatványt, valamint megértsék az információs kiadványt és az orvosi útmutatásokat, kérdéseket. E nélkül nem lehet vért adni.

HALLOWEEN A FAMILYPARKBAN

2018. 10. 26. – 11. 04.

A belépőjegy ára: 24 euró

További információk:

www.familypark.at/hu/halloween



(x)



SZÖVEG ÉS KÉP –
PÁCZAI TAMÁS

A cikk a Magyar Turisztikai Ügynökség
szakmai támogatásával készült.



BALATONSZELETEK KÖRBETEKERVE

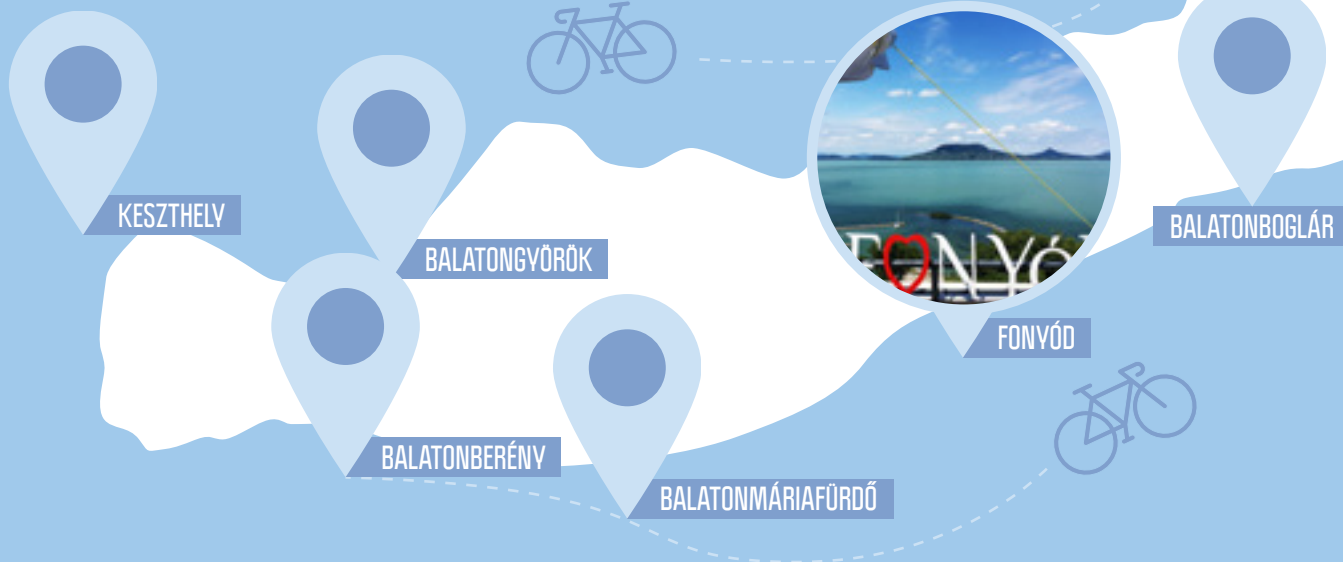
Amikor a Balaton körbeciklizése szóba kerül, könnyű meghökkenni: Közép-Európa legnagyobb tavának kerülete kerékpárral 203 kilométer. Ekkora távolságot egy nap alatt teljesíteni edzeteknek is komoly kihívást jelent, még a kétnapos túrához is állóképesség és elszántság kell. Ha szívesen bringázunk, de mindez soknak tűnik, jó hír, hogy nem kötelező sem egy nap alatt, sem a teljes távot teljesítenünk. Állóképességünkhöz és kedvünkhöz mérten rövidíthetünk komppal vagy vonattal, egy hosszú hétvégéhez viszont ideális program a teljes kör teljesítése. Főleg szeptemberben, amikor szüreti mulatságokkal és őszi fesztiválokkal fűszerezhetjük a körtúrát, jó eséllyel még fürdésre is alkalmas az időjárás, és a júliusi-augusztusi főszezonnal ellentétben nem lassítják tömegek a haladást a kerékpárúton.



KÁLI-MEDENCE



FONVÓ





KENESEI MAGASPART



BALATONALIGA



VÁSZOLY

TIHANY



BALATONSZÁRSZÓ



Vászolyi kitérő: mesebeli falu vízi színpaddal.

Kőkorszak a Káli-medencében:
a kőtengerek piknikezéshez ideálisak

Eldugott stégekről varázslatos a kilátás **Balatonyöröknél**.
Nem könnyű észrevenni a belépési lehetőséget a sűrű nádasba, de közvetlenül a kerékpárútról nyílik.

Keszthely: vacsora a Pura Vida étteremben

Balatonberény: kerékpáros pihenő és sátorozóhely.
Kipróbált, ajánlott, pont feltávon van.

Balatonmáriaifürdő: A Florida fagyizó mindenképp megér egy kis kitérőt, egész biztos, hogy utána soha nem megyünk el mellette fagyizás nélkül.

Fonyód: Villa Kávézó. Pazar kilátás a Badacsonyra az épület tetőteraszáról, emlékkiállítás az 1986-ban tragikusan elhunyt Molnár Csilla Andreáról, aki Magyarország 1945 utáni első szépségkirálynője volt. A Villától felsétálhatunk a Sipos-hegyi kilátóhoz is. (10 perc, belépődíj 300 forint).

Balatonszárszó: József Attila emlékház és Tóparti park.

Balatonaliga:

Ha vonattal érkezünk a tökerüléshez, érdemes online (elvira.hu) megvásárolni a menetjegyeket, mert 10 százalék kedvezményt kapunk.

Kedvenc balatoni panorámánk:
a **kenesei magaspart**.

Tihany, Belső-tó.

Ürgeles, szürkemarhák, Levendula Ház

Tihany, Apátsági Rege cukrászda:

levendulás krémes tökéletes panorámával.



◆ INDULÁS ELŐTT

A sikeres túra feltétele a gondos előkészítés. Nézzük át kerékpárunkat egy szervizben, a szükséges javításokat végeztessük el, otthon ellenőrizzük a fékeket, a világítást, olajozzuk meg a láncot, az abroncsokat gondosan vizsgáljuk át! Ha sok repedést, hasadást, belefúródott csavarokat találunk a felületén, ajánlott új külső abroncsot vásárolni, így nagyobb eséllyel kerülhetünk el egy defektet. Pakoljunk be a táskába kézi kulcskészletet, minipumpát, gumijavító-készletet és/vagy belső gumikat. Ellenőrizzük a keréknyomást is, mert a picit lapos gumi is 20–30 százalékkal nagyobb erőfeszítést igényel tekerés közben.

Megfontoltan válasszunk táskát! Pár kilométeres tekerés után minden másodpercben kínokat fog okozni egy telepakolt hátizsák, így mindenképpen ajánlott a csomagtartóra szerelhető kerékpáros táskát választani.

15 km/órás átlagsebességgel számoljunk – persze ez a túránk jellegétől és célunktól, edzettségünktől függ –, ezzel kalkuláljuk ki indulás előtt a tervezett távolság megtételéhez szükséges időt!

Több tematikus weboldal is foglalkozik a balatoni kerékpározással, érdemes átböngészni az itt ajánlott túraútvonalakat, beszámolókat. A balatonbike.hu-n túraútvonal-ajánlókat találunk, részletes ismertetővel és szintkülönbséget is jelző térképekkel. A Cartographia online felületén (funiq.hu) nagyon alapos térképeket és aprólékos leírásokat, tippeket találunk, a balatonkor.hu közössége pedig rendszeresen szervez vezetett túrákat a tó körül.

TEKERGÉS KÖZBEN

Időnköz és kedvünköz mérten sok túra közül választhatunk. Egynapos tekeréshez ideális lehet a 78 km hosszú keleti Balaton-kör akarattyai, vagy aligai indulással, majd Szántódtól komppal rövidítünk Tihanyig, ahol eldönthetjük, hogy felkaptatunk az apát-sághoz és a Belső-tóhoz vagy a part mentén Füred felé kanyarodunk.

Hosszú hétvégéken ki is egészíthetjük a Balaton-kört a Káli-medencével, majd Keszthely után Hévíz érintésével a Kis-Balaton-körrel. Így közel 50 kilométert csapunk a 203 kilométerhez, a Káli-medence kőteengerei, Köveskál éttermei, a káptalantóti piac, a Hévízi-tó vagy a Kis-Balaton élénk madárvilága bőven kárpótolni fog minket egyre keményedő vádlinkért.

Sötétben már lehetőleg ne tekerjünk sokat! Bár a Balaton körüli kerékpárutakat folyamatosan javítják,

felújítják, mégis több helyen kátyúk, gyökerek okozta repedések szabdalják a burkolatot. Ezeket sötétben még világítással is nehéz észrevenni, így balesetveszélyes helyzetekbe kerülhetünk.

A kerékpárút mentén sok kerékpárosbarát éttermet, kempinget, szálláshelyet találunk, ahol az út közben felmerülő technikai problémák megoldásában is segíthetnek. Komolyabb gondok esetén a nagyobb városokban (Almádi, Füred, Révfülöp, Keszthely, Fonyód, Siófok) találunk ősszel is nyitva tartó kerékpárüzleteket szervizzel.

Előre is lefoglalhatjuk szállásunkat, de szeptemberben a legtöbb part menti településen nagy eséllyel találunk „Zimmer Ferit”. Napközben érdemes valamelyik Tourinform-irodánál érdeklődni szállásról, de az esti programok megszervezéséhez is ajánlott a helyismerettel rendelkező szakemberek segítségét kérni.

TIPP: Kerékpárról is figyeljük a balatoni viharjelző rendszert, mert a vihar gyorsan jön, és megúszhatjuk a bőrig ázást. Legyen megfelelő a világításunk, és láthatósági mellény, sisak legyen nálunk! Vigyázzunk egymásra és másokra! Jó tekerést! ◆



PROGRAMOK

Szeptemberben a borászatok nagyon leterheltek, szüret idején ne számítsunk arra, hogy beeső vendégként otthon találjuk a borászt. Viszont szüreti mulatságok és őszi fesztiválok közül válogathatunk a tó körül:

GYÖRÖKI SZÜRET ÉS HALÁSZLÉFŐZŐ FESZTIVÁL
(Balatonyörök, szeptember 1.)

SZÜRETI NAPOK TIHANYBAN (szeptember 7–9.)

KESZTHELYI NEMZETKÖZI VERKLI FESZTIVÁL
(szeptember 8–9.)

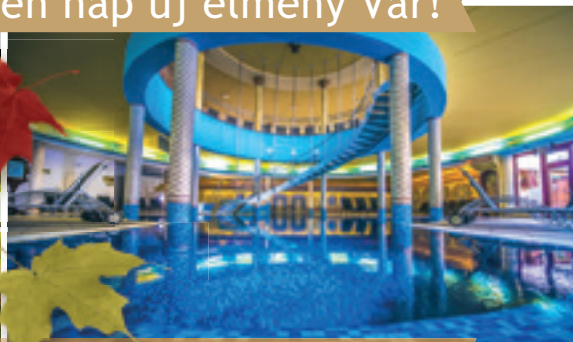
EVERNESS FESZTIVÁL INDIÁN NYÁR
(Alsóörs, szeptember 13–16.)

TAPOLCAI PISZTRÁNG- ÉS BORFESZTIVÁL
(szeptember 28–30.)

SIÓFOKI HALFESZTIVÁL (október 5–7.)



Nálunk minden nap új élmény vár!



Szenzációs Szeptember a Kapitányban!

Hiába ér véget a nyár, a kalandok, az élmények és a középkori varázslat nálunk egész évben tart! Az új tanévet ráadásként szenzációs akciókkal indítjuk, nálunk az egész szeptember a családokról, a kikapcsolódásról és a szuper kedvezményekről szól!

> **Tanévindító ajánlatunk lovagi torna bemutatóval:**

szeptemberi hétköznapok: **12 900 Ft fő/éj-től**

szeptemberi hétvégék: **16 900 Ft fő/éj-től**

> **Hétindító akció:**

Pihenés, wellness, történelmi látnivalók

vasárnaptól keddig egész ősszel csupán **16 900 Ft fő/éj-től**

Bővebb információ: www.hotelkapitany.hu/oszi-csomagajajlatok

Hotel Kapitány ★★★★★ superior **Wellness**

8330 Sümeg, Tóth Tivadar u. 19. • Tel./Fax: +36 87 550 166 • +36 87 550 167
E-mail: sales@hotelkapitany.hu • foglalas@hotelkapitany.hu • www.hotelkapitany.hu



SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON, zoológus

SOROZAT –
VADÁLLATOK KÖZELRŐL

AKIK A FALRA MÁSZNAK

Időtlen idők óta foglalkoztatja az embert, milyen jó lenne, ha fel tudna mászni a függőleges falon is. Hogy mi lenne ennek a haszna, azt nyilván nem kell sokat magyarázni. És hát vannak olyan élőlények, amelyek képesek rá – ez talán egyfajta irigykedéssel is eltölti a lelkünket, és elkezdünk pókemberekről fantáziálni...

◆ Számos állat tud a falon vagy egyéb sima, függőleges felületen, sőt, akár a mennyezeten is mászni, és eltérő technikákat használnak erre. A légynek például tapadópárnák vannak a lábujjai végén, így talán ő az, aki sohasem csúszik meg a falon, a pókoknál és más ízeltlábúaknál is biztosabban kapaszkodik. Tapadókorongokban végződnek a levelibéka lábujjai is, és ezek is káprázatosan erősek: amikor a béka egy-egy hatalmas ugrással átveti magát egyik ágról a másikra, eleget kell, ha egy-két ujját meg tud kapaszkodni a levelekben ahhoz, hogy megtartsa magát. Ezek a tapadókorongok vákuumot képeznek a felületen, s emellett az állat bőre által termelt nyálka is segíti a tapadást

MITŐL TAPAD A GEKKÓ?

Sokáig azt gondolták, hasonló elven működik a gekkók lába is, ám ha jobban megnézzük egy gekkó talpát, láthatjuk, hogy egészen más szerkezetű, mint a béka tapadókorongjai: lábujjainak alsó felületén vékony bőrlécek sorakoznak. Egy darabig az volt a feltételezés, hogy miniatűr karmocskák vagy horgocskák borítják ezeknek

a felszínét, amelyek a legapróbb egyenetlenségekbe is bele tudnak kapaszkodni. Ennek azonban ellentmond az, hogy a gekkók szemmel láthatóan a legsimább felületen tapadnak a legbiztosabban, így például az üveglapon vagy a nagy felületű leveleken. A Madagaszkáron és még néhány környező szigeten élő nappali gekkók talpa például olyan tökéletesen tapad a leveleken, hogy karmokra már nincs is szükségük.

De ha nem vákuum és nem is horgok, akkor mégis mi tartja a gekkót az üvegen vagy akár a mennyezeten? Az elektronmikroszkópos felvételek tanúsága szerint a bőrlemezkék hámsajtjein parányi, szőrszerű nyúlványok helyezkednek el, és ezeknek a vége ismét tovább hasadozik, még vékonyabb szőröcskékre, mint valami aprócska seprűk. A tömördek szőrszálacska hegye és a tapadási felület molekulái között adhéziós erő lép fel, amely összeadódik, és együtt olyan erősen tapasztja az állatot a falhoz, hogy egyszerre fel sem tudja emelni a talpát: a lábujjak végét felkunkorítva, fokozatosan kell megszakítania az összeköttetést a szőrszálak és a tapadási felület között.



Zöldszemű gekkó (*Gekko smithii*)

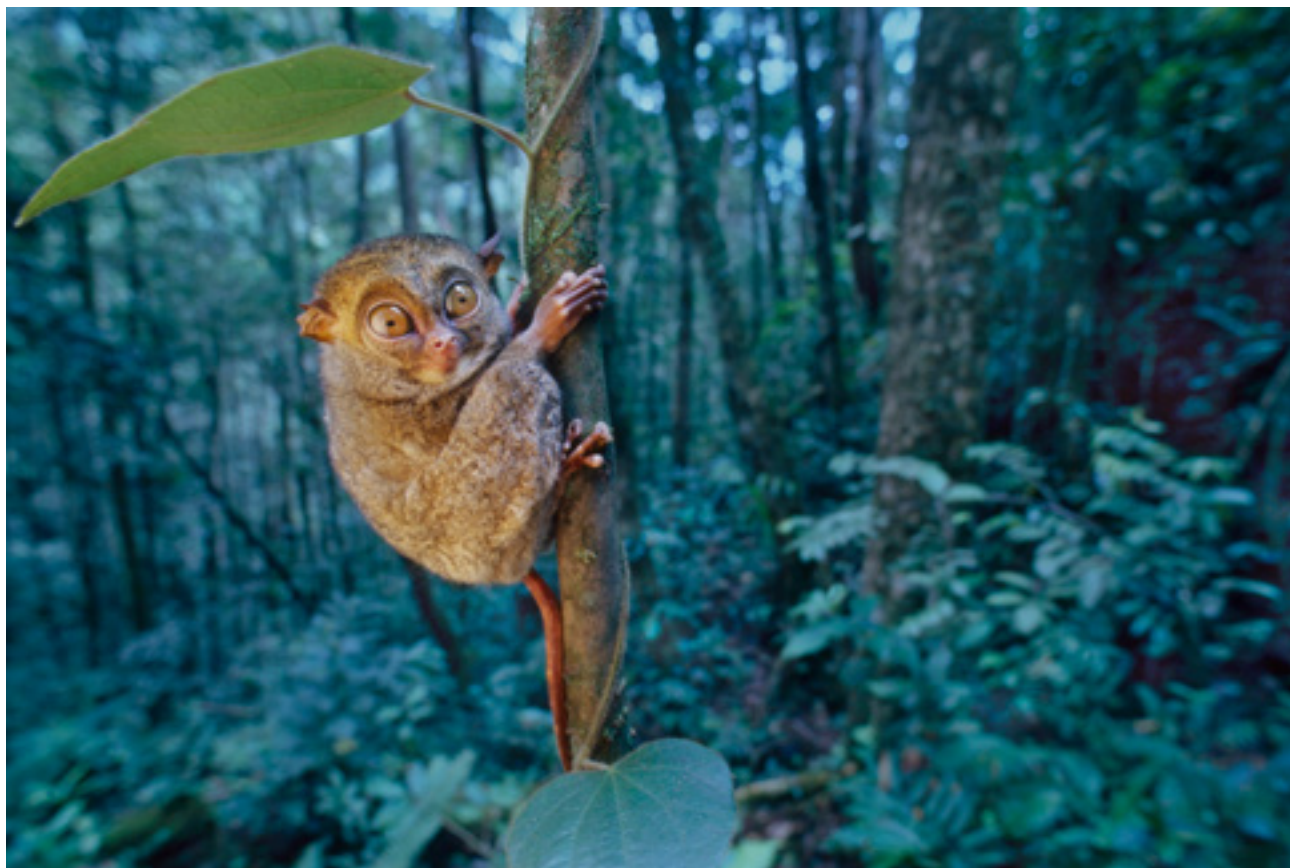
Pöttyös gekkó (más néven tokee-gekkó vagy *Gekko gecko*) lába



Kép: Profimedia – Red Dot

A GEKKÓ BŐRLEMEZKÉKKEL BORÍTOTT TALPA

Az állat részéről maga a kapaszkodás semmilyen erő kifejtését nem igényel: a Wan der Waals-erő még halála után is ott tartja egy darabig a gekkót a falon. A lemezeket ért olaj vagy zsír ugyanakkor gátolja a gekkó tapadását. A finom szerkezet könnyen sérül, kopik is, ez azonban a gyík következő vedlésénél korrigálódik.



Nyugati koboldmaki (*Tarsius bancanus*)

HÁNYAS LÁBA VAN A PÓKEMBERNEK?

Most, hogy tudjuk, mitől tapadnak a gekkók, mi akadály van annak, hogy eltanuljuk tőlük ezt, és olyan lábbelit gyártsunk, amely az embernek is megadja a falmászás lehetőségét? Nos, a jelek szerint ez a módszer csak egy bizonyos testtömegig működik, és ez a határ nagyjából megfelel a természetesebb gekkók testméretének. Nem véletlen, hogy a gyíkoknak ebben a csoportjában sosem voltak igazi óriások: a valaha élt legnagyobb képviselői sem haladták meg a legnagyobb ma élő fajok, például a toke gekkó méretét. Minél nagyobb egy állat testtömege, annál kisebb a fajlagos testfelülete, márpedig a tapadás minél nagyobb felületű érintkezést igényel. Míg a katicabogár kicsiny tömegéhez még gekkólábak sem kellene, addig brit tudósok kiszámolták, hogy a Pókembernek ahhoz, hogy valóban sétálni tudjon a függőleges falon, kb. 145-ös talpakra lenne szüksége.

AKINEK A LÁBA IZZAD

Vannak azért az emlősök közt is olyanok, amelyek nem adták fel, és megpróbálkoztak a lehetetlennel. A hatalmas szemekkel rendelkező, éjszakai manóra emlékeztető koboldmaki ujjai például szintén tapadókorongokban végződnek, amelyek segítik kapaszkodásukat a függőleges ágak sima kérgén, még ha az üvegen azért nem is tudna megtapadni velük. Ugyancsak tapadókorongként működik a szirtiborz lába is. Ez a különös, növényevő állat Afrikában és a Közel-Keleten fordul elő, ránézésre rágcsálóra vagy rövid fülű vadnyúlra emlékeztet, pedig rendszertanilag közelebb áll az elefántokhoz és a tengeritehenekhez. Négy faja közül kettő sziklás tájakon él, kettő pedig inkább bozótos ligetekben, ahol fákra mászik. Nyirkos talpának különleges izomzata úgy húzza össze a talppárnákat, hogy vákuumot képeznek, amikor a függőleges sziklafalakon közlekedik fel-alá – neki tehát hasznos, ha izzad a lába!



Alpesi kőszáli kecske (Capra ibex)

KAPASZKODÁS NÉLKÜL A SZIRTEKEN

Mіндеzeknél is meghökkentőbb az a teljesítmény, amit egyes patás állatok véghezvisznek. Nekik nincs tapadókorongjuk, adhéziós szőreik, nem rögzíti őket a sziklafalhoz semmi. Még markolásra, kapaszkodásra alkalmas mancsuk sincs. Az embernek körülbelül olyan érzése van, mintha fapapucsban állnának neki sziklát mászni. Ám a kőszáli és a havasi kecskék mégis olyan biztonsággal közlekednek a nyaktörő szirtek csúcsán, mintha oda lennének ragasztva. Széttérpeszthető, rugalmas patáik kihasználják a legkisebb egyenetlenségeket is, amit az ember szeme észre sem vesz. Míg a zergék ide-oda ugrálva, gyorsan hidalják át a távolságokat, hogy „ne legyen idejük leesni”, addig a kőszáli kecske lassan lépkedve is képes egyensúlyozni. Olyan szirteket is meg tud mászni, amelyeket rajta kívül semmilyen más, röpképtelen állat. Ha léteznek igazi falmászó akrobaták, hát ők egész biztosan azok. ♦

Nem minden rovar képes a tükörsima felületen felmászni. A nagytestű bogarak, mint például a cserebogár karmos lábai nem alkalmasak erre.

A karmos gekkóknak vagy a fali gyíkoknak nincsenek tapadólemezei. Karmaikat ugyan a legkisebb repedésekbe is bele tudják akasztani, de az üvegen vagy a mennyezetten nem tudnak mászni

„Kecskebéka felmászott a fűzfára” – így szól az ismert nóta. Ám a kecskebéka sosem mászik fel a fűzfára, mert neki nincsenek tapadókorongjai: erre csak a levelibéka képes.

Lábak nélkül is lehet falat mászni: a csiga például könnyűszerrel felcsúszik bármilyen függőleges felületen. Nyálkája ragadós hyaluronsavat tartalmaz – ezt az anyagot az orvostudomány és a kozmetika is felhasználja, ha nem is falmászásra.



SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
TERMÉSZETKÖZELBEN

FIGYELŐK

Kevésbé ismert tény, hogy középhegységeink erdeiben muflonokkal is találkozhatunk. Hazánkban nem őshonos faj, az első példányokat a 19. század közepén hozták be a Nyitra megyei erdőkbe, majd a későbbi telepítéseknek köszönhetően napjainkra nagyobb állományai élnek a Mátra, a Budai-hegység, a Börzsöny, a Bükk, a Pilis és a Vértes sziklásabb területein.

- ◆ Az oroszlányi Csige Ferenc 2005-ben kezdett fényképezni filmes felszereléssel, de hamar váltott digitális fényképezőgépre, majd 2007-ben egy véletlennek köszönhetően kezdett vadakat fényképezni. „Vásároltam egy objektívet és kimentem az Oroszlányhoz közeli erdőkbe, hogy kipróbáljam. Aztán sétálás közben kilépett előm egy szarvasbika, ami sikerült megörökítenem az új objektívvel” – meséli a fotós, aki azóta is rendszeresen járja a Vértest, főleg tavasszal, illetve ősszel, szarvasbögés idején. „Nincs profi álcaruházatom cserkeléshez, egy terepszínű gyakorlónadrágban, zöld pólóban és katonai sapkában járom az erdőt. Úgy vettem észre, hogy az álcánál fontosabb a mozdulatlanság és a megfelelő szélirány. Volt, hogy leültem egy út közepére mozdulatlanul, még a nap is sütött rám, mégsem vettem észre az állatok, több muflont és szarvastehenet is fényképezhettem percek alatt.”

Csige Ferenc idén fedezte fel, hogy nyáron naplemente előtt megindulnak a vadak, így gyakran kijárt esténként a Vértes oroszlányi felén található földekre. Az egyik ilyen estén vett észre egy nagyobb muflonsordát: „úgy kellett odakúsznom nagyon lassan a mező szélére, szerencsémre a szél pont felőlük fújt. A csordavezér kiszúrt és jellegzetes fütytel riasztotta a többieket, viszont beazonosítani nem tudtak, így sokáig fényképezhettem az állatokat. Ekkor készült ez a fotó is, a kis csapatban a gidák mellett jerke és fiatal kos is látható”.

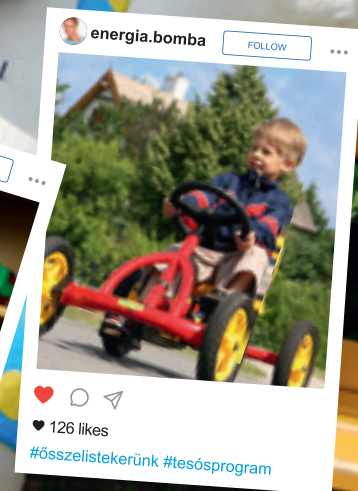
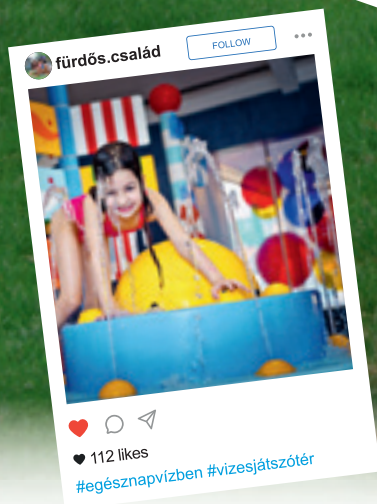
Ferenc nem küldi pályázatokra képeit, kedvtelésből cserkel a Vértesben kamerájával, viszont közösségi oldalán nyilvánosan megosztja képeit. „Örülök, ha ezekkel a képekkel másoknak is örömet okozhatok”-mondja. ◆





ŐSZEL SINCS MEGÁLLÁS!

*Bobóország, az
én birodalmam*



Családoknak szeretettel

A családbarát Kolping Hotelben az iskolásokat pillanatok alatt pihenő „üzemmódba” kapcsoljuk: erdei kőtélpálya, pedálos gokartok, sport-programok, kreatív kézműves foglalkozások. Kisebb testvér is van a családban? Bobóország játékbirodalmában ő sem fog unatkozni. A szakképzett gyerekefelügyelőknek köszönhetően pedig a szülőeknek is juthat egy kis kettesben töltött idő. Akár zsvajmentesen is.

A Képmás Magazin olvasóinak ajánljuk:
www.kolping.hotel.hu/kepmas

KOLPING HOTEL *** SPA & FAMILY RESORT**

8394 Alsópáhok, Fő u. 120. • Tel.: (+36) 83 344 143
sales@kolping.hotel.hu • kolping.hotel.hu

kolpinghotel kolpinghotel_boboorszag



ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

A Magyar Állami Operaház
a Freelusion közreműködésével bemutatja

Carl Orff

Carmina Burana

Szenikus kantáta újragondolva, eredeti nyelven, magyar és angol felirattal

Koncepció ▶ Zászkaliczky Ágnes, Könnyű Attila, Bogányi Tibor

Művészeti vezető ▶ Zászkaliczky Ágnes, Bogányi Tibor

Karmester, rendező ▶ Bogányi Tibor

Koreográfus, vizuális látványtervező ▶ Papp Tímea

Jelmeztervező ▶ Szelei Mónika

3D vizuális látványvetítés ▶ Freelusion

Vezető grafikus ▶ Herczeg Ádám

Megbízott karigazgató ▶ Csiki Gábor

Bemutató ▶ 2018. szeptember 22., Erkel Színház

További előadások ▶ 2018. szeptember 23., október 3., 4., 5., 6., 7.

A produkció a Schott Music GmbH & Co. engedélyével jött létre.

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Médiapartner: **marie claire**

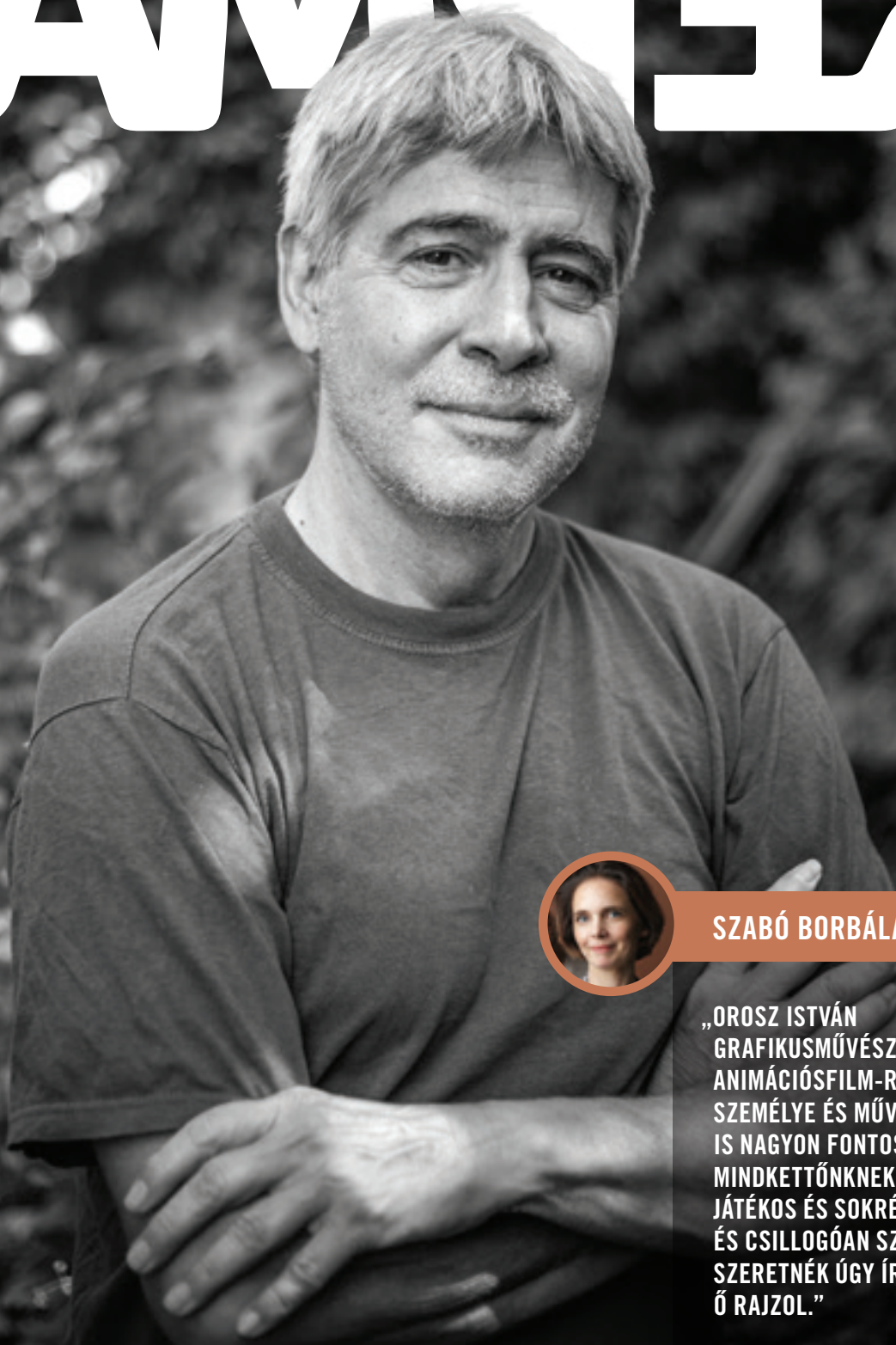
IRÁNY A
JEGGYEL
AZ ERKEL
SZÍNHÁZ



www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

Az Operaház felújítás miatt 2019-ig zárva tart.
Előadásainkat az Erkel Színházban tekinthetik meg. Budapest, II. János Pál pápa tér 30.

SAMPON



stílusos, bátor, elkötelezett



SZABÓ BORBÁLA

„OROSZ ISTVÁN
GRAFIKUMMŰVÉSZ,
ANIMÁCIÓSFILM-RENDEZŐ
SZEMÉLYE ÉS MŰVÉSZETE
IS NAGYON FONTOS
MINDKETTŐNKNEK: EGYSZERRE
JÁTÉKOS ÉS SOKRÉTEGŰ, MÉLY
ÉS CSILLOGÓAN SZÓRAKOZTATÓ.
SZERETNÉK ÚGY ÍRNI, AHOGY
Ő RAJZOL.”